

1

Wat kan ik kennen?

- Omvattende verhalen worden kwetsbaar en teruggebracht tot wat zich in een enkel bewustzijn voordoet. De waarheid staat buiten haakjes en de anderen ook.
- Nietzsche en Schopenhauer kondigen het nieuwe nihilisme aan.
- Maar kan de mens dit aan?

Maleutiek_vier vrouwen 2023-1

2

2

Antwoorden van de vier denkers

Persoonlijke verantwoordelijkheid en bescheidenheid.

- Weil: de ander staat voorop in zijn lijden,
- Arendt: stop en denk,
- Rand: egoïsme,
- De Beauvoir: ambiguïteit.

Maleutiek_vier vrouwen 2023-1

3

3

Wat mag ik hopen?

- De Verlichting hoopte dat nu alle mensen hetzelfde konden kennen en dan hetzelfde zouden willen en dezelfde moraal zouden erkennen.
- Tot op zekere hoogte hadden ze gelijk, maar er zit een limiet aan.
- Juist wegens succes worden verschillen tussen mensen zichtbaar.
- Meer inclusiviteit vraagt om het erkennen van de verschillen, zonder dat je weet of het blijvende verschillen zijn.

Maleutiek_vier vrouwen 2023-1

4

4

Fenomeologie en existentialisme

- Eigen ervaringen en eigen voorstelling van de verschijnselen voorop,
- maar itt Husserl, Heidegger en Sartre is hun conclusie: je kunt het niet alleen.
- Juist de ongelijkheid wordt nu belangrijk geacht:
- De ander is echt de ander:
- de arbeider bij Weil, het genie bij Rand, degene die niet de norm is bij de Beauvoir en het anders zijn van de ander in gelijkwaardigheid bij Arendt.

Maleutiek_vier vrouwen 2023-1

5

5

Wat moet ik doen?

- Met het nihilisme is de vraag wat moet ik doen niet meer eenduidig te beantwoorden.
- De succesvolle denkers uit de 20ste eeuw lijken hierop een nieuw antwoord te formuleren. Maar in tweede instantie blijken Husserl, Heidegger en Sartre nog teveel verbonden met het oude verhaal.

Maleutiek_vier vrouwen 2023-1

6

6

Tijdgeest

- Canon en geschiedenis vormen de achtergrond waartegen denkers hun individuele denken ontwikkelen en opschrijven.
- Denkers zitten vast aan de canon en aan de grenzen van wat hun tijd kan zien.
- Als de verhalen uit het verleden geen antwoorden meer geven voor de mensen van nu ontstaat er kritiek en nieuwe verhalen. Dat gebeurt het eerst bij degenen die niet lekker zitten in het heersende verhaal. Dat zijn in dit geval vrouwen, die meer mogelijkheden krijgen, maar daardoor ook voelen waar de grenzen liggen en deze gaan onderzoeken en doorbreken.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

7

7

Nihilisme en grote verhalen

- Nihilisme blijkt lastig te leven te zijn en als mensen daardoor worden overvraagd grijpen ze naar een groot verhaal. Wanneer de economie instort, de overheid zijn richtinggevende macht verliest en er dubbele moraal zichtbaar wordt, dan zoeken mensen zekerheid. Populisten zijn als geen ander in staat om schuldigen aan te wijzen en mensen perspectief te bieden, echter zonder werkelijk de problemen op te lossen. Hun uiteindelijke doel is macht.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

8

8

Nieuwe ronde, nieuwe kansen

De vier schrijfsters zouden hun ogen uitkijken in de wereld van vandaag de dag.

- De verzorgingsstaat van na de tweede wereldoorlog heeft de armoede enorm doen afnemen,
- Het koloniale tijdperk is voorbij,
- De gelijkheid van de seksen is enorm verbeterd.

Maar, als steeds, brengt vooruitgang nieuwe problemen mee, als gevolg van voortschrijdend inzicht.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

9

9

Vacuüm in de (on)gelijkheid

- De mensen maken de waarheid in een langs en tegen elkaar schuren van perspectieven.
- Degenen die de norm zijn en de macht hebben dragen een verantwoordelijkheid opzichte van diegenen die dat niet hebben. (onmondigen, uitgesloten, de natuur)
- Maar iedereen lijkt zichzelf én de norm te voelen én onmachtig. Voor eigen waarheid en waarden meer ruimte, voor de anderen strengere regels en handhaving daarvan.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

10

10

Het midden is leeg

- Maar zitten we dan nu massaal in het soort denken dat Heidegger, Sartre vertegenwoordigen?
- Het eigen bewustzijn is bepalend en ik ben verantwoordelijk voor alles?
- Een mens kan niet alles weten en beoordelen, de vier denkers laten zien dat dat ons menselijk denken en voelen overvraagd.
- Velen staan aan de rand van *de wolk* te wachten tot de anderen inzien dat daar Waarheid, Waarden en Eenheid zich ophouden.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

11

11

Geen groot verhaal

- Ook bij Neiman is er een groot verhaal van universaliteit en vooruitgang.
- Maar wat is vooruitgang? Vrijheid rond euthanasie of juist het verbod daarop?
- Universaliteit is norm en geen vorm, zo lang zwarte kinderen de witte poppen als beter en liever beschrijven dan de zwarte, en zo lang kinderen die ontdekken dat ze op iemand van hetzelfde geslacht vallen denken dat ze het liever anders hadden gewild.
- Misschien is het belangrijkste nieuwe criterium voor waarheid, waarden en eenheid wel dat er (nu) geen grote verhalen zijn, maar kleine die gehoord willen worden in hun veelheid van perspectieven.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

12

12